

УДК 330.16+658.310.7

Гарькава Вікторія Федорівна

кандидат економічних наук, доцент, ректор

ПЗВО "Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика"

Гаркавая Виктория Федоровна

кандидат экономических наук, доцент, ректор

Международный классический университет имени Пилипа Орлика

Harkava Viktoriia

PhD in Economic, Associate Professor, Rector

Pylyp Orlyk International Classical University

ORCID: 0000-0003-3033-8515

Кліщевська Аліна Юріївна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту та фінансів

ПЗВО "Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика"

Клищевская Алина Юрьевна

кандидат экономических наук, доцент,

доцент кафедры менеджмента и финансов

Международный классический университет имени Пилипа Орлика

Klishchevs'ka Alina

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Management and Finance

Pylyp Orlyk International Classical University

ORCID: 0000-0001-7057-9810

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

**КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К УПРАВЛЕНИЮ
ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ НА РЕГИОНАЛЬНОМ
УРОВНЕ**

**CONCEPTUAL APPROACHES TO ECONOMIC SECURITY
MANAGEMENT AT THE REGIONAL LEVEL**

Анотація. У статті виокремлено концептуальні підходи до управління економічною безпекою на регіональному рівні. Економічна безпека регіону становить одне з ключових завдань у структурі програм національної безпеки України. У системі економічної безпеки регіонів визначаються як пріоритетні такі підходи, за яких підсистема регіональної економічної безпеки була б інтегрована в систему управління розвитком цілісної соціально-економічної системи регіону й виконувала в цій системі інформаційно-аналітичну, дозвільно-контрольну функції. Це вимагає розробки та впровадження інструментів моніторингу за економічною безпекою в структурі управління регіональним розвитком, а також на основі цього – систем стратегічного планування. Економічна незалежність, економічна стабільність, економічний розвиток у статті подано як основні маркери економічної безпеки регіону. Відзначено зміщення ракурсу всієї соціально-економічної політики держави на регіональний рівень, що зумовив курс на децентралізацію з 2014 року. Зі створенням ОТГ та наданням ОТГ широких владних повноважень регіональна економічна безпека теж є сферою відповідальності територіальних об'єднань. Окреслено загальні причини виникнення й розвитку кризових ситуацій у сфері регіональної економічної безпеки. Наведено узагальнені рекомендації з підвищення рівня економічної безпеки в регіонах України. Виокремлено концептуальні напрямки регіональної політики з розробки питань економічної безпеки в регіональному масштабі. На основі аналізу нормативно-правової бази та результатів реформування відзначено

позитивні тенденції у сфері гарантування економічної безпеки регіонів. Зокрема, йдеться про створення Бюро економічної безпеки України (2021 рік) та його регіональні представництва як центри моніторингу та впливу на оптимізацію галузі регіональної економічної безпеки. Щодо подальших досліджень у руслі заданої тематики актуалізовано потребу емпіричних досліджень механізмів забезпечення регіональної економічної безпеки конкретно в межах певних ОТГ з наступним узагальненням.

Ключові слова: *управління безпекою, регіональна економічна безпека, регіональний розвиток, децентралізація, економічна безпека регіонів.*

Аннотація. *В статье выделены концептуальные подходы к управлению экономической безопасностью на региональном уровне. Экономическая безопасность региона составляет одну из ключевых задач в структуре программ национальной безопасности Украины. В системе экономической безопасности регионов определяются как приоритетные такие подходы, при которых подсистема региональной экономической безопасности была бы интегрирована в систему управления развитием целостной социально-экономической системы региона и выполняла в этой системе информационно-аналитическую, разрешительно-контрольную функции. Это требует разработки и внедрения инструментов мониторинга экономической безопасности в структуре управления региональным развитием, а также на основе этого – систем стратегического планирования. Экономическая независимость, экономическая стабильность, экономическое развитие в статье представлены как основные маркеры экономической безопасности региона. Отмечено смещение ракурса всей социально-экономической политики государства на региональный уровень, обусловленное курсом на децентрализацию с 2014 года. С созданием ОТГ и предоставлением ОТГ широких властных полномочий региональная экономическая безопасность*

тоже является сферой ответственности территориальных объединений. Определены общие причины возникновения и развития кризисных ситуаций в сфере региональной экономической безопасности. Приведены обобщенные рекомендации по повышению уровня экономической безопасности в регионах Украины. Выделены концептуальные направления региональной политики по разработке вопросов экономической безопасности в региональном масштабе. На основе анализа нормативно-правовой базы и результатов реформирования отмечены положительные тенденции в сфере обеспечения экономической безопасности регионов. В частности, речь идет о создании Бюро экономической безопасности Украины (2021) и его региональных представительств как центрах мониторинга и влияния на оптимизацию области региональной экономической безопасности. Относительно дальнейших исследований в русле заданной тематики актуализирована потребность эмпирических исследований механизмов обеспечения региональной экономической безопасности именно в пределах определенных ОТГ с последующим обобщением.

Ключевые слова: *управления безопасностью, региональная экономическая безопасность, региональное развитие, децентрализация, экономическая безопасность регионов.*

Summary. *The article highlights the conceptual approaches to managing economic security at the regional level. The economic security of the region is one of the key tasks in the structure of Ukraine's national security programs. In the system of economic security of regions, such approaches are defined as priority ones, in which the subsystem of regional economic security would be integrated into the development management system of the integral socio-economic system of the region and perform information-analytical, permissive-control functions in this system. This requires the development and*

implementation of tools for monitoring economic security in the structure of regional development management, as well as, on the basis of this, strategic planning systems. Economic independence, economic stability, economic development in the article are presented as the basis of the markers of the economic security of the region. A shift in the perspective of the entire socio-economic policy of the state to the regional level, due to the course towards decentralization since 2014, is noted. With the creation of the United Territorial Community (UTC) and the granting of the OTG with broad powers, regional economic security is also the responsibility of the territorial associations. The general reasons for the emergence and development of crisis situations in the field of regional economic security have been determined. Generalized recommendations for improving the level of economic security in the regions of Ukraine are given. The conceptual directions of regional policy on the development of issues of economic security on a regional scale are highlighted. Based on the analysis of the regulatory framework and the results of the reform, positive trends are noted in the field of ensuring the economic security of the regions. In particular, we are talking about the creation of the Bureau of Economic Security of Ukraine (2021) and its regional offices as centers of monitoring and influence on the optimization of the area of regional economic security. With regard to further research in line with the given topic, the need for empirical studies of the mechanisms for ensuring regional economic security is actualized within the limits of certain UTCs with subsequent generalization.

Key words: *security management, regional economic security, regional development, decentralization, economic security of regions.*

Постановка проблеми. Під впливом процесів, з одного боку, стрімкої глобалізації, а з іншого боку, наростання ворожих настроїв між опозиційними геополітичними об'єднаннями питання безпеки займає позицію серед першопріоритетних векторів національної політики.

Особливо в геополітичній ситуації України та в контексті воєнних дій на Сході держави. Постійна загроза безпеці країни з різних сторін вимагає акумулювання зусиль, спрямованих на забезпечення всіх напрямків безпекової політики, зокрема напрямку економічної безпеки. Загалом економічна сфера є найбільш вразливою з усіх спрямувань національної безпеки, адже порушення чи не на кожному з напрямків національної безпеки майже з гарантованою з великою вірогідністю відображаються на економічній безпеці: чи то на державному, чи щонайменше на регіональному чи локальному (економічна безпека підприємства) рівнях. Прикладом цього може бути резонансна атака вірусу Petya в межах українського інфопростору 27 червня 2017 року. Хоч за характером це є кіберзагроза – порушення кібербезпеки національного масштабу, однак відобразилася вона мільйонними збитками, про що звітував тодішній міністр інфраструктури України Володимир Омелян [1]. Надмірна вразливість сфери економічної безпеки вимагає продуманої й далекоглядної політики щодо врегулювання наявних питань та запобігання потенційним проблемам ніші. Водночас політика децентралізації, що охопила всі сфери життя країни, скореговує ракурс дослідницько-експертної уваги в напрямку звуження її до питань економічної безпеки на регіональному рівні.

У Декларації про державний суверенітет від 16.07.1990 пунктом VI «Економічна самостійність» задекларовано, що Українська РСР самостійно визначає свій економічний статус і закріплює його в законах [2]. Це були перші кроки в напрямку до незалежного планування економічної безпеки. Питання економічної безпеки як на національному, так і регіональному рівнях регулюються «Стратегією національної безпеки України» як основним нормативним документом, чинна версія якого була затверджена 14 вересня 2020 року Президентом України Указом № 392/2020 [3]. Поточна редакція Стратегії має назву «Безпека людини – безпека країни», що свідчить про її гуманістичну складову, орієнтованість на безпеку громадян

як верховну цінність держави. Стратегію узгоджено із Законом про національну безпеку України № 2469-VIII [4]. Ним визначено, що одним із базових безпекових напрямків діяльності держави є економічна безпека.

Питання економічної безпеки досі перебували у відомстві Служби безпеки України. Однак державне реформування закріпило їх за спеціально створеним правоохоронним органом – Бюро економічної безпеки (комплексний державний орган, що є альтернативою раніше чинним податковій міліції, економічним підрозділам СБУ, економічним підрозділам Нацполіції) [5]. Зміст діяльності Бюро визначатиметься розслідуванням кримінальних порушень в економіці. Діяльність Бюро координується Кабінетом Міністрів України. На регіональному рівні функції Бюро делегуватимуться його територіальним управлінням.

Щодо регіонального аспекту питання, як це зазначено в темі поточного дослідження, то пріоритетні напрямки розвитку регіонів закріплені Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки [6], що є узагальнювальною щодо низки указів Президента, законодавчих актів, постанов Кабінету Міністрів, а також відповідною Цілям сталого розвитку України до 2030 року, що були законодавчо закріплені Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722 [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічна безпека як фундамент національної безпеки набуває виняткової актуальності. Нехтування економічною безпекою може мати катастрофічні наслідки, що пов'язуються із занепадом цілих галузей економіки, банкрутством підприємств та підривом системи життєзабезпечення нації – аж до потенційної загрози державі втратити суверенітет у разі невчасності чи неефективності реагування на економічні загрози [8].

Проблему управління економічною безпекою на регіональному рівні вивчали такі вітчизняні дослідники, як В. В. Третяк, Т. М. Гордієнко [8], Є. М. Ахромкін [9], О. А. Бурбело, Т. В. Патріарх, С. О. Бурбело [10], М. З.

Згуровский [11], Т. В. Сак [12], Ю. М. Харазішвілі, Є. В. Дронь [13], В. І. Ляшенко [14].

Попри значну увагу вітчизняної та загалом світової спільноти до питань економічної безпеки в національному масштабі та регіональних особливостей економічної безпеки зокрема, низка аспектів економічної безпеки на регіональному рівні потребує додаткового вивчення та доопрацювання у парадигмі сучасних умов та оновлення нормативно-законодавчої бази з питань економічної безпеки в структурі загальної стратегії національної безпеки, а також щодо тенденцій регулювання регіонального економічного розвитку, котрі під впливом усезагального руху в напрямку до децентралізації стають пріоритетним вектором державної політики. Саме питання змісту терміна «економічна безпека» наразі потребує унормування. В економічній науці та практиці поки що не існує єдиної думки щодо нормативного змісту категорії «економічна безпека». У поточному дослідженні ми опираємося на визначення, що міститься в Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [15]. Згідно з Методичними рекомендаціями поняття економічної безпеки розкривається як такий *«стан національної економіки, котрий дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання»* [15]. Структура терміна та, відповідно, змістові частини економічної безпеки зображені на Рис. 1.

Рис. 1. Структурно-змістові складові економічної безпеки

Джерело: створено автором на основі [15]

У регіональному аспекті подана на Рис. 1 структура буде чинною, окрім хіба зовнішньоекономічного рівня, що в регіональному варіанті може містити артефакти зовнішньої економіки (наприклад, підприємства, що працюють на експорт), проте в діяльнісно-ініціативному плані представлений слабше.

У сучасній літературі зміст економічної безпеки здебільшого трактується як різновид забезпечення на довгострокову перспективу таких системних маркерів, як *економічна незалежність* (передбачає фінансову, сировинно-ресурсну, інноваційну складові тощо), *економічна стабільність* (стосується такого рівня розвитку, котрий гарантує відчуття безпеки в синхронному та діахронному аспектах); *економічний розвиток* (особливо звертається увага на показники інноваційно-інвестиційної активності, реструктуризації, фінансового оздоровлення економічної системи) [12, с. 336; 16, с. 490]. Рівень економічної безпеки регіону ієрархічно перебуває між загальнодержавним рівнем економічної безпеки та рівнем економічної безпеки підприємства, чим визначається його перехідні значення та сутність.

Відзначається важливість стратегічного планування у сфері економічної безпеки за всією вертикаллю [11, с. 27; 12, с. 338]. Стратегічне планування водночас означає детальний опис цілей, завдань і комплексу та спектру заходів з послідовної імплементації фундаментальних цілей стратегії економічної безпеки [11, с. 29-30]. Важливо, що рівень економічної безпеки сьогодні не є абстрактним поняттям, а набуває чіткого математико-статистичного окреслення, зокрема через вимірювання показників інтегрального оцінювання рівня безпеки [13, с. 4-5; 14, с. 125-127]. У сучасних наукових розвідках поширеною є думка, що децентралізація влади в Україні деяким чином гальмується саме через відсутність ефективної парадигми регіональної економічної безпеки [10, с. 135]. Потребує нагального вирішення питання відсутності наукового обґрунтування програм реформування у сфері економіки з урахуванням специфіки економічної діяльності у регіональному векторі. Іншими чинниками, що актуалізують питання економічної безпеки на регіональному рівні, є криміналізованість економічних відносин, а також гібридні загрози національній безпеці держави, що з 2014 року (часу початку воєнних дій на Сході) мають постійний деструктивний характер [9, с. 13; 10, с. 142].

Формулювання цілей статті. Отже, мета статті полягає у виокремленні концептуальних підходів до управління економічною безпекою на регіональному рівні. Реалізація цієї мети у поточному дослідженні можлива на основі застосування таких *методів*, як: узагальнено-стратегічний аналіз сучасної нормативної бази щодо національної безпеки, регіонального управління, децентралізації тощо; узагальнено-критичний аналіз найновіших праць з питань економічної безпеки регіонів; комплексного аналізу статистичних та інших даних щодо сучасних показників економічного розвитку регіонів та у площині потенційних загроз економічній безпеці регіонів України, особливо вразливих щодо деструктивних економіко-політичних факторів.

Виклад основного матеріалу. З курсом на децентралізацію, що бере початок з 2014 року, створенням ОТГ, наданням ОТГ широких владних повноважень ракурс соціально-економічної політики змістився на регіональний рівень. Зокрема, одним із основних завдань стало створити сприятливі умови для забезпечення жителів ОТГ важливими (відповідно до чинних соціальних стандартів) послугами. Водночас це є питанням найпершої важливості для налагодження ефективного функціонування системи регіональної економічної безпеки.

Низка заходів щодо вирішення актуалізованих питань економічної безпеки на регіональному рівні закріплена в Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки [6]. Зокрема, йдеться про те, щоб:

- 1) забезпечити врахування в регіональних стратегіях економіко-соціального розвитку або в спеціальних цільових програмах, що стосуються економічного стану регіонів, заходів щодо забезпечення матеріально-технічної та фінансової бази функціонування підрозділів територіальної оборони.;
- 2) сприяти утворенню в ОТГ спеціальних безпекових центрів;
- 3) забезпечити виконання на базі центрів безпеки системи сповіщення населення про загрозу чи виникнення надзвичайної ситуації;
- 4) створити умови для співпраці територіальних громад з представниками правопорядку;
- 5) розробити типові вимоги щодо належного забезпечення та функціонування центрів безпеки в територіальних громадах;
- 6) забезпечити підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців центрів безпеки;
- 7) забезпечити модернізацію, технічне переоснащення та увідповіднення з директивами ЄС регіональних систем гідрометеорологічних спостережень та спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища;
- 8) побудувати Національну систему стійкості на регіональному рівні, запровадити новітні підходи у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури;
- 9) створити силові резерви та резерви засобів (зокрема, матеріальних, фінансових) задля

реагування в разі кризових чи надзвичайних ситуацій та загроз [6]. Наведені вище заходи, що регламентовані «Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки» дуже влучно відображають саму інтеграційну суть економічної безпеки. Зокрема, мається на увазі її проміжне становище та залежність від стану безпеки на всіх інших рівнях: законодавчому, політичному, соціальному, а також що стосується системи протидії катастрофам природного й техногенного характеру.

Підвалинами ефективного управління економічною безпекою на регіональному рівні є стратегічне планування, достатність повноважень місцевої влади впроваджувати та контролювати економічну безпеку на регіональному рівні й унормований рівень підзвітності регіонів вищим державним органам щодо питань економічної безпеки. Завдання органів державної влади на місцях полягає у відстеженні змін у регіоні й своєчасному коригуванні здійснюваної соціально-економічної політики. Будь-який своєчасно не врегульований або такий, що не піддається регіональному управлінському впливу, фактор, що має негативний вплив на соціально-економічні процеси регіону, може створити загрозу економічній безпеці не тільки в локальному, але й державному масштабі.

Причинами виникнення й розвитку кризових ситуацій, що викликають загрози економічній безпеці території, виступає низка зовнішніх і внутрішніх чинників. Кроки щодо ефективного управління економічною безпекою на регіональному рівні можливі за умови чіткого розуміння потенційних загроз економічній безпеці регіону. Так, до основних загроз економічній безпеці в макроекономічному розрізі можуть бути віднесені: скорочення прибутків і зниження інвестиційної й інноваційної активності регіону; виснаження природних ресурсів, переважання паливно-сировинної та енергетичної складової в економічній діяльності регіону; соціальне розшарування, девальвація духовних цінностей регіону; криміналізація суспільних відносин в економічній

діяльності; збільшення ризиків, пов'язаних з катастрофами техногенного характеру локального рівня; послаблення державного нагляду й відсутність ефективних правових і економічних механізмів запобігання й ліквідації надзвичайних ситуацій у господарській діяльності регіону тощо.

Отже, за результатами аналізу змісту поняття економічної безпеки, чинників, що впливають на економічну безпеку регіону, програм регіонального розвитку України, стратегії децентралізації, наукових праць із теми та аналізу наявного стану економічної безпеки в більшості регіонів України можна навести узагальнені універсальні рекомендації щодо підвищення рівня економічної безпеки в регіонах України, а саме:

- формування активної дієвої системи моніторингу загроз економічній безпеці в режимі 24/7, що повинна забезпечувати прогнозування й своєчасне виявлення критичних (порогових) значень за ключовими показниками економічного розвитку метою своєчасного вжиття адекватних заходів для запобігання та нейтралізації відповідних загроз будь-якої етимології, що можуть становити загрозу економічній безпеці регіону;

- реструктуризація базових галузей регіональної економіки, підтримка найбільш рентабельних і перспективних сфер бізнес-діяльності, а також створення умов для випереджального розвитку галузей, що володіють максимальними конкурентними перевагами в довгостроковій перспективі;

- створення територіально-виробничих комплексів (зон, кластерів та ін.), що орієнтовані на національний і міжнародний ринок та які гнучко реагують на кон'юнктурні зміни;

- розвиток міжрегіональних інфраструктурних систем з гідним представництвом регіону;

- сталий розвиток сільських територій, створення комфортних умов життя сільського населення;

- забезпечення якості й підвищення доступності професійної освіти відповідно до запитів ринку праці й перспективних завдань розвитку економіки регіону;
- створення системи цільової підготовки та перепідготовки робітників і фахівців середньої ланки, залучення роботодавців до формування компетенцій і оцінки якості освітніх програм з усіх освітніх рівнів;
- перехід на багаторівневу систему підготовки кадрів і орієнтація на компетентнісний підхід до навчання, забезпечення високої якості і підвищення доступності загальної освіти відповідно до змінних запитів населення;
- зміцнення ринкових інститутів, забезпечення стабільності умов власності та розвитку конкуренції;
- підвищення підприємницької активності та розвиток малого й середнього бізнесу;
- удосконалення чинного економіко-регіонального законодавства, а також зниження податкового тягаря регіонального бізнесу;
- підвищення відповідальності посадових осіб за економічний розвиток регіону як основу якісного розвитку всіх інших сфер життєдіяльності місцевості;
- зміна підходів до аналізу відносин між суб'єктами економіки, співвідношення та збалансованості прав, обов'язків і відповідальності кожного з учасників економічних відносин.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Так, на основі проведеного дослідження управління економічною безпекою на регіональному рівні уможливаються висновки про те, що економічна безпека в регіональному масштабі полягає в реалізації таких концептуальних напрямків регіональної економічної політики, як:

- забезпечення ефективного стану економіки та економічного механізму окремого регіону;
- імплементації комплексу заходів щодо сприяння розвитку економіки регіону;
- забезпечення стану захищеності економічних та життєвих інтересів населення регіону;
- підтримка належного стану регіональної виробничої підсистеми;
- відповідальному ставленні до гарантування економічної безпеки регіону, розгляд економічної безпеки кожного з регіонів як неодмінно важливої, принципової складової національної безпеки;
- сприяння стабільності та високій якості життя жителів ОТГ;
- заохочення інноваційного характеру ведення економічної діяльності в регіоні, зокрема щодо виконання екологічних нормативів діяльності підприємств;
- підтримка прозорості, відкритості, законності економічної діяльності в регіоні (декриміналізація та детінізація регіональної економічної діяльності).

Попри тривожні настрої дослідників питань управління економічною безпекою на регіональному рівні, котрі висловлюють стурбованість втратою державних інструментів дієвого управління процесами економіки в національному та регіональному масштабах, а також істотними недоліками законодавчо-економічної політики та незадовільним загальним станом господарського законодавства України, можна простежити вже наявні та перспективні позитивні зміни щодо покращення ефективності управління економічною безпекою на регіональному рівні. Зокрема, індикаторами сприятливого клімату у сфері економічної безпеки регіонів є нарощення Україною досвіду децентралізації, ефективного управління ОТГ, підвищення довіри населення до ОТГ як адміністративних утворень,

створених з метою сприяння кращому рівню життя населення регіонів. Сприятливими показниками є законодавчо закріплені вектори державної політики щодо економічного розвитку регіонів та гарантування регіональної економічної безпеки, а також створення та діяльність у пілотному режимі Бюро економічної безпеки України. Ця та подальша удосконалена й дружня до громадянина діяльність експертів з питань управління економічною безпекою на регіональному рівні працює в напрямку викорінення наслідків згубного впливу на економіко-політичну систему держави й регіонів ринкового фундаменталізму.

Наступні дослідження в руслі заданої тематики можуть стосуватися конкретизованих відповідно до обраного регіону експериментально-емпіричних досліджень технологій управлінської політики щодо безпеки на регіональному рівні (зокрема, у форматі досліджень кейсового характеру з подальшими узагальненнями на основі порівняльно-зіставного аналізу).

Література

1. Кібератака Ретуа.А: Омелян заявляє про мільйонні збитки у міністерстві. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2259742-kiberataka-petyaa-omelan-zaavlae-pro-miljonni-zbitki-u-ministerstvi.html> (дата звернення 10.07.2021).
2. Декларація про державний суверенітет України : Верховна Рада УРСР; Декларація від 16.07.1990 № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> (дата звернення 10.07.2021).
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України; Стратегія від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12> (дата звернення 10.07.2021).

4. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення 10.07.2021).
5. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення 10.07.2021).
6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України; Стратегія від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.07.2021).
7. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення 10.07.2021).
8. Третяк В. В., Гордієнко Т. М. Економічна безпека: сутність та умови формування. *Економіка та держава*. 2010. Вип. 1. С. 6-8.
9. Ахромкін Є. М., Бурбело О. А., Алексєєва А. С., Заблодська Д. В. Економіко -правове забезпечення стратегічного розвитку новоутворених територіальних громад: до обговорення. *Економіка та право*. 2016. № 2 (44). С. 9-13.
10. Бурбело О. А., Патріарх Т. В., Бурбело С. О. Економічна безпека регіону в системі його соціально-економічного розвитку. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2020. № 1(89). С. 135-148. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.89.135-148>
11. Згуровский М. З. Сталий розвиток у глобальному і регіональному вимірах: аналіз за даними 2005р. Київ : НТУУ «КПІ», ВПІ ВПК «Політехніка», 2006. 84 с.
12. Сак Т. В. Економічна безпека України: поняття, структура, основні тенденції. *Інноваційна економіка*. 2013. Вип. 6. С. 336-340.

13. Харазішвілі Ю. М., Дронь Є. В. Проблеми інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки держави. *Банківська справа*. 2015. № 1 (133). С. 3–21.
14. Харазішвілі Ю. М., Ляшенко В. І. Концептуальні засади стратегій сталого розвитку регіонів з позицій економічної безпеки. *Економіка і організація управління*. 2016. № 4 (24). С. 125-135.
15. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України : Наказ від 29.10.2013 № 1277. Документ v1277731-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#top> (дата звернення 11.07.2021).
16. Salikov Y., Zolotareva I., Borodkina T. Threats to economic security of the region. *Proceedings of the Voronezh State University of Engineering Technologies*. 2017. № 79. P. 490-496.

References

1. Kiberataka Petya.A: Omelian zaiavliaie pro milionni zbytky u ministerstvi. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2259742-kiberataka-petyaa-omelan-zaavlae-pro-miljonni-zbitki-u-ministerstvi.html> (data zvernennia 10.07.2021).
2. Deklaratsiia pro derzhavnyi suverenitet Ukrainy : Verkhovna Rada URSR; Deklaratsiia vid 16.07.1990 № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> (data zvernennia 10.07.2021).
3. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy» : Ukaz Prezydenta Ukrainy; Stratehiia vid 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12> (data zvernennia 10.07.2021).

4. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (data zvernennia 10.07.2021).
5. Pro Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 28.01.2021 № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (data zvernennia 10.07.2021).
6. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy; Stratehiia vid 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (data zvernennia 10.07.2021).
7. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (data zvernennia 10.07.2021).
8. Tretiak V. V., Hordiienko T. M. Ekonomichna bezpeka: sutnist ta umovy formuvannia. *Ekonomika ta derzhava*. 2010. Vyp. 1. S. 6-8.
9. Akhromkin Ye. M., Burbelo O. A., Aleksieieva A. S., Zablodska D. V. Ekonomiko -pravove zabezpechennia stratehichnoho rozvytku novoutvorenykh terytorialnykh hromad: do obhovo-rennia. *Ekonomika ta pravo*. 2016. № 2 (44). S. 9-13.
10. Burbelo O. A., Patriarkh T. V., Burbelo S. O. Ekonomichna bezpeka rehionu v systemi yoho sotsialno-ekonomichnoho rozvytku. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka*. 2020. # 1(89). P. 135-148. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.89.135-148>
11. Zghurovskyi M. Z. Stalyi rozvytok u hlobalnomu i rehionalnomu vymirakh: analiz za danymy 2005r. Kyiv : NTUU «KPI», VPI VPK «Politekhnika», 2006. 84 s.
12. Sak T. V. Ekonomichna bezpeka Ukrainy: poniattia, struktura, osnovni tendentsii. *Innovatsiina ekonomika*. 2013. Vyp. 6. S. 336-340.

13. Kharazishvili Yu. M., Dron Ye. V. Problemy intehralnoho otsiniuvannia rivnia ekonomichnoi bezpeky derzhavy. Bankivska sprava. 2015. № 1 (133). S. 3–21.
14. Kharazishvili Yu. M., Liashenko V. I. Kontseptualni zasady stratehii staloho rozvytku rehioniv z pozytsii ekonomichnoi bezpeky. Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia. 2016. № 4 (24). S. 125-135.
15. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy. Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy : Nakaz vid 29.10.2013 № 1277. Dokument v1277731-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#top> (data zvernennia 11.07.2021).
16. Salikov Y. & Zolotareva I. & Borodkina T. Threats to economic security of the region. Proceedings of the Voronezh State University of Engineering Technologies. 2017. No 79. P. 490-496. <https://doi.org/10.20914/2310-1202-2017-1-490-496>.